

„KAIP SUPRANTI ŽODŽIUS: „KULTŪRA SKLEIDŽIASI KURIANT IR TARNAUJANT BENDRUOMENEI?“

Ilona Pateckytė, 12 klasė

Mokytoja Daiva Sičiūnienė, Molėtų gimnazija

Kultūros sąvoka apibūdinama kaip visuma to, kas yra sukurta žmonių visuomenės fiziniu ir protiniu darbu. Kultūra neįsivaizduojama be bendruomenės, be žmonių, esančių joje, kurie stengiasi ir daug dirba tam, kad kurtų ir išsaugotų ją. Tad kokiais veiksmais yra ne tik kuriama, bet ir skleidžiama kultūra?

Visų pirma, kuriant bendruomeniškumą ir kultūrą reikia protinių gebėjimų. Protiniai gebėjimai literatūroje pasireiškia kūryba. Renesanso epochos kūryba ypatingai glaudžiai susijusi su bendruomene. Du šio laikotarpio atstovai – Martynas Mažvydas ir Mikalojus Daukša – skatino žmones šviestis bei išsaugoti savo kalbą. Pirmosios lietuviškos knygos „Katekizmas“ autoriui M. Mažvydui buvo svarbus lietuviškos raštijos kūrimasis ir pirmųjų spausdintų knygų lietuvių kalba rengimas, todėl, rašydamas „Katekizmą“, Mažvydas norėjo, kad žmonės šviestųsi bei imtų mokytis kitus, ir kad tai eitų iš kartos į kartą. Šioje knygoje lietuvių intelektualas rašė: „Broliai, seserys, imkiat mani ir skaitykiat, ir tatai skaitydami permankykiat.“, „Maloniai ir su džiaugsmu tą žodį priimkiat, o jūsų ūkiuose šeimyną mokykiat.“. Kitas Renesanso epochos rašytojas, „Postilės“, pamokslų rinkinio, autorius Mikalojus Daukša ragino žmones vartoti, saugoti ir išlaikyti savo gimtąją kalbą, nes tai yra viena svarbiausių piliečio vertybių. „Prakalboje į malonųjį skaitytoją“ M. Daukša kreipiasi į skaitytoją, norėdamas atskleisti savo tikslą ir gerus ketinimus dėl savo tautos ir valstybės. Rašytojas sakė: „...kai kuriems duosias progos pagalvoti ir pasvarstyti didesnius dalykus ir paskatinsias karščiau rūpintis gimtąja kalba ir ją skleisti.“. Taip pat teigė, jog lietuviai, norėdami išlaikyti savo valstybę, lietuvių kalbą turi vartoti kaip pagrindinę valstybės kalbą, ja kurti įstatymus, rašyti knygas, mokytis mokyklose. Taigi, šie Renesanso epochos atstovai, kurdami tokio pobūdžio literatūrą, skatino žmones vieningai šviestis, vertinti savo kalbą bei ją saugoti.

Kita vertus, kultūros kūrimuisi reikia ne tik protinių, bet ir fizinių pastangų. Fizinis darbas taip pat gali paskatinti žmones dirbti vieningai dėl bendruomeniškumo, kultūros skleidimosi ar tautiškumo. Ši tema atskleidžiama Apšvietos epochos rašytojo, Mažosios Lietuvos lietuvių grožinės literatūros pradininko, Kristijono Donelaičio kūryboje. Savo epinėje didaktinėje poemoje „Metai“ K. Donelaitis išryškina darbo svarbą būrų kasdienybėje, nes darbas – būro ir kiekvieno žmogaus gyvenimo prasmė. Darbas suvienija žmones, suteikia bendruomeniškumo jausmą. Vykstant šienapjūtei ar dirbant kitą darbą, skamba dainos, žmonės dainuoja ir itin sunkūs baudžiavos laikų darbai tampa visgi pakeliami. „O štai, kad mes vėl linksmi pavasarį švenčiam ir savo darbus ant laukų jau dirbt pasitaisom, tuo ir tu, savo skambantį nutvėrusi vamzdį, su visokiais balsais ir dainavimų garsais ragini mus pasidžiaugt ir mūsų lengvini darbus.“. Taigi, poemoje „Metai“ galima išvelgti, jog darbas įžiebta vieningumo ir bendruomeniškumo jausmą tarp žmonių.

Apibendrinus galima teigti, jog kūryba ir fizinis darbas yra veiksniai, kurie sukuria vieningumo jausmą. Šis jausmas yra reikalingas bendruomeniškumui, o tam, kad atsirastų ir vystytųsi kultūra, reikalinga bendruomenė vieningų, gebančių padėti kitiems, siekiančių išsaugoti vieną iš amžinųjų vertybių, gimtąją kalbą, žmonių.